

Finestró [1546; Lacav.] i amb bastant d'extensió geogràfica, car fins en el cast. xurro d'Alcúdia de Beo anomenen *finestrón* allò mateix; «y'ls introduhia en aquelles sales parades de setis, hont los *finestrans* ajustats --- no deixaven traspassar la llum del carrer», «per tota resposta --- demanà que tornessin a tancar los *finestrans*», «tots los matins a les vuyt --- obre un *finestró*, per lo qual entran llum y sol, inundant la cambra d'alegria», NÖller (*Pap.*, 167, 183, *Croquis al n.*, 7), «entra'l criat, y, obrint los *finestrans*, li dóna 'l bon dia», id. (*Vilaniu*, 25); «al capvespre 'l Jordi va arribar al mas: lo trobà esfondrat d'algunes bandes, les portes estavan fetes malbé, las *finestres* no tenian *finestrans* ---», Martí (*Lo caragirat*, 208). +*Finestruc* val.: «Bella de vós són amorós / --- / la nit e-l jorn quan pens' en vós / mon cor sospira: / al *finestruch* mire corrent, / sols de passada, / y si no-y sou reste content: / que-y sou estada», Joan Timoneda, mj. S. xvi (BRAE v, 508).

Finestregar [fi del segle xiv, Eiximenis]: «--- ve'ja les l'enamorat! / no saben què s'és filosa / car lexen-la al marit; / tant volenter *finestregen* / quant passen los cavallers», *L. de les Dones* prosificació (*EntreDL I*, 171, v. 44). *Finestrer*, -era 'que massa sovint es fa o sotja a la finestra', id.: «ne anar deshonestament, / axí com portar divises / ne massa -l carn descobrent; / ne una gran *finestrera* / que sia <jamés consent>», id., id. (id. I, 175, v. 37): «los colegials tranquils a les belles dones *finestreres*, deyen versos cap-al-tart: deyen los versos amorosos en què Petrarca féu lluhir sa immortal avinyonesa», Verdaguer (*Nerto*, 30). *Finestrat*. *Finestratge* 'finestral' [fi S. xiv], «com ya fos hora tarda fou posada lluminària alt als *finestratges* de la dita Sglésia», Comas, c. 1500, *Li. de Coses Ass.*, 296. *Finestreta*: NÖller, «allí dalt, al finestró --- m'he fet una *finestreta* per a veure la claror del carrer», NÖller (*Notes de color*, 56). *Enfinestrar-se*, que jo més aviat recordo haver sentit com +*afinestrar-se*; *enfinestrat*. *Contrafinestra*. *Entrefinestra*.

Finet, fineta, V. fi II

FINGIR i abans FÈNYER, del ll. FINGÈRE 'pastar, fènyer', 'modelar', 'representar', d'on 'inventar, fingir': abans s'usava en tots aquests sentits la segona d'aquestes formes catalanes, però avui aquesta s'ha antiquat quasi pertot (si bé mantenint-se en comarques apartades, en el sentit material originari), reemplaçant-lo la variant allatinada *fingir* en el significat figurat. □ 1.^a doc.: fènyer, S. XIII; fingir, mj. S. xv.

«Deutor, qui per engan o per falsa, dién e feynén que no ha de què pagar, aporta son creedor a composició --- e après --- apparrà evidentment que eyl pot pagar aquel deute --- deu ésser forçat --- de pagar lo deute tot», *CostTort.* (ed. Ol., p. 324); «e feyentse obedients e humils, demanen son bèsties dels marits ---», BMetge (*Somni III*, ed. Riq., 294.9; només algunes eds. ho reemplaçen per la forma modernitzada, *fingint-se*, que no és la d'un ms., ni de l'altre, on llegim o fan-se ob. ---); hi ha també fènyer id. (si bé

amb les grafies arcaïques *fèyer*, *fèger*) en les *VidesR* (veg. cites en el gloss.); «segons me par, tu feyns dons d'açò que ja és nostre», AntCanals (*Scipiò*, *NCl.*, pàgina 61); «per tal com lo dit Theodoríc axí com a traydor tenia Roma, duptant-se que los romans no li rebellassen, *fenyé* que los romans scrivien a l'emperador contra ell», i amb un matís que és més aviat el de 'representar': «devets notar que per tal que la dita obra fos pus placent, lo dit doctor *fenyé* que fossen dues persones, e que ell faés qüestió, e que philosophía respongués», Genebreda (*Boeci*, Ag., pròleg, 8, 11).

Cal partir també de l'acc. figurada, i potser en la variant 'representar', en un passatge d'Eiximenis on *fènyer* pot significar 'procurar fer' o 'imaginar-se de fer': «Dix lo mercader, quan hagué cuberta l'olla del tresor: —Ací volia lexar qualque senyal --- per tal que conega on serà. —E com --- no trobàs pedra ne fust --- dix-li lo diable: --- fes tos afers sobre lo loc on és l'olla, e açò romandrà-hi per senyal— E com lo mercader *fenyé*s ço que lo diable li consellava --- se despetrà ab infinit goig, esperant que anàs al camp aquell que havia vist en somnis, e que prengués lo dit tresor; e reconegué-se, e trobà que tot s'era sullat dins son lit», *Dotzèn del Crestià* (*NCl.* vi, 70).

Tanmateix també en català antic trobem el mot en el sentit més originari de 'pastar la pasta de pa, etc.': «may haureu suc / si no feyneu / e no premeu / fort la taronja», JRoig, passatge on, però, s'acosta també al matís vist en Eiximenis, car més aviat és 'fonyar, mair un objecte comestible per extraure'n suc' (*Spill*, v. 5829, cf. la fe d'errades, de l'ed. Chabàs); no pas així sinó ja pròpiament l'acc. passivera: «maurar o assonar la pasta: subigo; fer lo pa o feyner: facere panem», OPou (*TbPu.*, 217). Fins avui en aquesta acc. primitiva continua essent ben usual en zones apartades i conservadores de tots els dialectes: el recordo força a les comarques vigatanes, però també en parlars valencians i balears: «la dida Concepció feyria la pasta d'unes coques», Ed. MzFerrando (*BSCC* xiv, 323); en certa dita proverbial valenciana tot ens revela pregon arrelament: «a qui pasta y fey / tot li aconteny», MGadea (veg. *T. del Xè III*, 96, cf. *contényer*, s. v. *contingent*); en alguns punts de Mallorca distingeixen avui entre *pastar* i *fèyya*: p. ex. a Campos (on vaig fer nit a casa d'un forner), aquest només l'apliquen a la pasta de les ensaïmades, 1964); EdFontserè, mullerat amb una mallorquina, volia que Fabra admetés *fonyir* per a treballar la pasta del pa (on deu haver-hi mescla amb *fonyar*).

La variant sàvia *fingir* no fou acceptada fins tard, de primer sovint en variant dissimilada *fengir*: així ja en JRoig i en JoMartorell: «senyors — en gràcia vos deman que no sia d'esmayar — voltem la squena *fengint* que fogim ---», «vós vos voleu *fengir* de capità virtuos, e com feu vostre poder de ésser tengut en aquella possessió en fama e en compte de home valent?» (Ag. I, 37; II, 215); «plorar, fregar les llàgrimes; ploralles *fingides*: falsae lachrymae; plor ---» («fer que algú *fingidament* diga per que puje més preu», OPou, *TbPu.*, 247, 137) (notem que no ha existit en català